

ACTIVITATS DEL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA MEDIÉVAL I PALEOGRAFIA

Curs d'Història i Arqueologia: La cultura medieval hispànica. Segles V al XV

Fou organitzat pel Departament i subvencionat per l'I.C.E. El curs consta de vint sessions dirigides pel Dr. Joan F. Cabestany i Fort i comptà amb la col·laboració del Dr. Manuel Riu i Riu i del Dr. Prim Bertran i Roigé. A més a més de les classes teòriques n'hi hagué de pràctiques i per això es realitzaren sortides a Centelles i al casc medieval de Tarragona.

XII Setmana d'Estudis Medievals

Sota el títol «El món urbà medieval» se celebrà a Barcelona del 26 al 30 de juny del 1984 amb l'assistència de professors i alumnes del nostre Departament. Entre els diferents actes hem de mencionar la interessant visita al barri gòtic de Barcelona explicada pel Dr. Joan F. Cabestany.

Col·loqui «La formació i expansió del feudalisme català»

Tingué lloc a Girona els dies 8 al 11 de gener del 1895. Hi assistiren 16 membres del Departament entre professors i alumnes.

Visita a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i al Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona

El dia 16 de gener, vint alumnes del Departament d'Història Medieval, acompanyats de la Dra. Sanmartí i del Dr. Cortiella, realitzaren una visita científica a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i al Museu d'Història de la ciutat de Barcelona. Ambdues visites foren ben aprofitades per tots els assistents.

Actes Municipals

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Tarragona s'ha portat a terme la transcripció de les actes municipals de Tarragona de darreries del segle XIV. Un equip d'alumnes del Departament, sota la direcció de la Dra. Montserrat Sanmartí i del Dr. Francesc Cortiella, han transcrit les actes des de l'any 1378 fins al 1387. Amb la finalitat d'unificar criteris de transcripció l'equip es reuní el dia 22 de febrer a la La Riba en una sessió de treball i de convivència.

Aquestes actes es publicaran en tres volums, el primer dels quals sortirà el dia de Sant Jordi d'aquest any. Les dites publicacions són a càrrec de l'Ajuntament tarragoní.

Publicacions dels professors del Departament

AGUSTÍ ALTISENT I ALTISENT

De com un monjo erudit, volia el 1472, sojornar a l'Ermita de Sant Joan de Montblanc.

«Aplec de Treballs», núm. 5., del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, Montblanc, 1983, pp. 223-229.

La Crònica d'Idaci i la connexió dels fenòmens còsmics amb els fets històrics en la historiografia de l'Alta Edat Mitjana.

«Miquel Coll i Alentorn. Miscel·lània d'homenatge en el seu vuitantè aniversari», Barcelona, 1984, pp. 147-154.

Hem de felicitar al Dr. Agustí Altisent pel premi de periodisme Godó Lallana per l'article «¿Existen la historia y el progreso?», publicat a *La Vanguardia* el dia 21 de febrer del 1984.

JOAN F. CABESTANY I FORT

Esteles del museu del monestir de Poblet (S. XII-XIV).

«Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia» (Barcelona), 4 (1983), pp. 265-274, amb il·lustracions.

Les mines d'argent de les muntanyes de Prades.

«Butlletí Arqueològic» (Tarragona), 2 (1980-1984), pp. 129-131.

Una recerca arqueològica novedosa: els molins d'aigua.

«Butlletí Arqueològic» (Tarragona), 2 (1980-1984), pp. 183-185.

I mercanti catalani a la Sardegna.

«I Catalani in Sardegna», Milano, 1984, pp. 25-30, amb il·lustracions.

FRANCESC CORTIELLA I ÒDNA

Una ciutat catalana a darreries de la Baixa Edat Mitjana: Tarragona.
Institut d'Estudis Tarraconense Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1984.

Les lluites socials a Tarragona a la primera meitat del segle XV.
Col·lecció «Pau de les Postals», núm. 4, Gràfiques Gibert, S. A.
Tarragona, 1984.

MONTSERRAL SANMARTÍ I ROSET

La lletra a Catalunya durant el S. XVII. Seminario de Aplicaciones didácticas. Departamento de Historia Moderna. Facultad de Filosofía y Letras. Tarragona.

Paleografía siglos XV, XVI, XVII y XVIII. Iniciación al Trabajo Histórico. Departamento de Historia Moderna y Paleografía. Facultad de Filosofía y Letras de Tarragona, 1984. (Juntament amb L. Navarro i P. Miranda.)

Tesines

El Departament dirigeix, durant aquest curs, les següents tesis de llicenciatura:

1. JOSEP BERGADÀ i M.ª DOLORS FORTUNY: *Les Faldes de Tarragona.* Direcció, F. Cortiella.
2. PILAR AGUILLO: *El Consell de Valls al segle XV.* Direcció, F. Cortiella.
3. TERESA SEGURA: *El dormitori de monjos de Poblet: Aproximació cronològica. Estudi de les mènsules i la seva ornamentació.* Direcció, A. Altisent.
4. NORBERT MIRACLE: *El monestir de Poblet durant l'abadiat de Pere de Maçanet (1190-1196).* Direcció, A. Altisent.
5. JAUME BORRÀS: *Les Missions Populars dels franciscans de Sant Miquel d'Escornalbou.* Direcció, A. Altisent.
6. JOSÉ LUIS ANDRÉS: *Aproximación al estudio de la bibliografía dertosense.* Direcció, M. Sanmartí.
7. ROSA GIL: *Arqueología e Historia de los castillos medievales de la Selva, l'Albiol y Reus.* Direcció, F. Cortiella amb la col·laboració de Joan-F. Cabestany.
8. SABÍ PERIS: *Els protocols notariais de Reus (1400-1700).* Direcció, M. Sanmartí.

DEPARTAMENTO HISTORIA MODERNA: Curso 1983-84

II Seminario de Aplicaciones Didácticas

Con motivo de celebrarse el V Centenario de la muerte de Martín Lutero el «Seminario de Aplicaciones Didácticas» dedicó las actividades del pasado curso a la figura del reformador alemán. Participaron los Departamentos de Filosofía, Pedagogía, Filología, Arte e Historia Moderna. Se trató el tema-base desde la historiografía de la Reforma, ideas en pugna en la época de Lutero, el marco cultural de la Reforma, la filosofía, la lengua alemana a partir de Lutero, el arte de su época, su perfil psicológico y los poderes tradicionales que facilitaron el éxito de la Reforma.

Actualmente (curso 1984-85) se está desarrollando el III Seminario dedicado al siglo XVII. Por otra parte el II Seminario se publicó en 1984 (J. Blasi, S. Broca, T. Egido, E. Fuentes, R. García Cárcel, J. Jané, S. Mollfulleda y J. Zubimendi, *Luthero*, Facultad de Filosofía y Letras, Tarragona, 1984, II, 310 páginas).

Iniciación al Trabajo Histórico (I)

En colaboración con Paleografía (Departamento de Historia Medieval) el Departamento de Historia Moderna organizó unas primeras sesiones de «Iniciación al Trabajo Histórico». Con tal motivo se publicó un volumen de Paleografía moderna de letra catalana como material de trabajo (P. Miranda, M. Sanmartí, L. Navarro, *Paleografía siglos XV, XVI, XVII y XVIII*, Dpto. Historia Moderna y Paleografía, Facultad de Filosofía y Letras, Tarragona, 1984, 266 pp.).

Presentación de publicaciones del Departamento

— *Congreso*: en febrero de 1984 se presentó, en convocatoria general del Departamento, la comunicación: «Aproximación a un estudio de la agricultura del Corregimiento de Tarragona en la primera mitad del siglo XVIII a través del Catastro», investigación de un equipo, alumnos y profesorado, del Departamento. Esta comunicación forma parte del *Congreso de Historia Rural siglos XV-XIX* organizado por la Casa de Francia en Madrid y la Universidad Complutense y editado por esta última Universidad.

— *Artículo*: en octubre de 1984 se presentó de igual modo un artículo

del Departamento : «L'impost sobre els immobles en el cadastre base per a un estudi del poblament: el Baix Camp a finals del s. XVIII». Realizado en equipo, alumnos y profesorado del Departamento, se publicó en *Universitas Tarraconensis*, 1984.

Tesis de Licenciatura

En junio de 1984 se leyó la tesis de D. Josep Morell Torrademé que ha cursado sus estudios en nuestra Facultad y actualmente en el Departamento es Beca de Investigación del Ministerio de Educación y Ciencia. Su tesis: *Vila-seca i el port de Salou* obtuvo la máxima calificación. Formaron el tribunal los doctores Pere Molas i Ribalta, Carlos Martínez Shaw y Luis J. Navarro Miralles, director, este último, de la citada tesis.

ACTIVITATS DEL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DURANT EL CURS 1983-84

Al desembre de 1983 sortí un extra de *Quaderns d'Història Contemporània* titulat «Revolució i Guerra Civil. Recerques a l'Arxiu Històric Nacional de Salamanca». Fruit d'una estada d'alumnes i professors del Departament a l'esmentat Arxiu. Hi ha varis articles d'alumnes, professors i becaris, dividits en quatre apartats:

- La UGT a la Catalunya Nova (1914-38).
- Anarcosindicalisme i collectivitats.
- La dona durant la Guerra civil a Catalunya.
- Aportacions documentals.

Hi escriuen: M.ª A. Ferrer, M. J. Muiños, A. Sabanés, J. García, M. Borrell, A. Rius, N. Artacho, J. C. Buigues, J. M.ª Prats, C. García, J. Milà, J. M.ª Rofes, M. Duch, J. Piqué i L. Llorach.

A l'abril de 1984 sortí el sisè número de *Quaderns* amb el títol «Església i societat», els articles són:

- Ferrer i Bosch, M.ª Antònia: «Una rèplica al període liberal: Jaume Creus, Arquebisbe de Tarragona i President de la Junta de Fe (1823-25)».
- Anguera i Nolla, Pere: «A bodes me convides».
- Jordà i Olivés, M. i Jacob i Salvo, J.: «Situació moral i religiosa de la població de la diòcesi de Barcelona a finals del XIX. Una aproximació a la mentalitat colectiva a través de la documentació eclesiàstica».

— Duch i Plana, M.: «Catalanisme i cristianisme durant la II República. La Federació de Joves Cristians de Catalunya».

— Olivé i Serret, E.: «Algunes reflexions entorn del federalisme en relació a les classes populars catalanes (1808-1939)».

— Abelló i Güell, T.: «La Davantera, un intent d'ampliar la base social del catalanisme».

Al mes d'abril de 1984 un grup d'estudiants i becaris al front dels quals hi anava el Dr. Enric Olivé, feren una estança al «Internationae Institut Vor Sociale Geicheide Nis» d'Amsterdam, per a estudiar temes relacionats amb l'obrerisme i l'anarquisme català.

Les tesines que s'han llegit són:

— Muiños Villaverde, M.ª Jesús: «1923: plasmación social, económica e ideológica del golpe de Estado en Tarragona». Dirigida per M.ª Antònia Ferrer, la lectura tingué lloc el 9 d'octubre del 1984.

Altres tesines per a llegir al llarg del mes de juny són:

— Arnavat i Carballido, Albert: «Aproximació a la història de moviment obrer a Catalunya: el sindicalisme a Reus (1914-16)». Dirigida pel Dr. Pere Anguera.

Al febrer de 1985 es llegiran:

— Gavalvà i Torrents, Antoni: «El cenetista dins el context agrari català, des de la Dictadura primoriverista fins a la guerra dels tres anys a l'Alt Camp. L'exemple de Pere Sagarra». Dirigida pel Dr. Pere Anguera.

— Ollé i Olivé, Eduard: «Catalunya vista per El Socialista». Dirigida pel Dr. Enric Olivé.

Els membres del Departament també han presentat comunicacions en diversos col·loquis i congressos com:

— Setembre 1983: Col·loqui sobre els nacionalismes a l'Espanya de la Restauració (Santiago de Compostela).

— Octubre 1983: Col·loqui Internacional. Les espanyols et Napoleon (Aix en Provence).

— Desembre 1983: Col·loqui sobre Catalunya i Espanya al segle XIX (Barcelona).

— Juny 1984: Primeres Jornades d'Estudis Catalano-Americans (Barcelona).

— Desembre 1984: Col·loqui Internacional sobre la Renaixença (Barcelona).

— 1984: Sisenes Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans (Lleida).

S. de Brocá, J. Dantí, J. M. Fernández G., A.-P. González S.,
F. Sánchez Marcos, R. Lozano, C. Martínez Shaw, P. Molas
Ribalta, L. J. Navarro, F. Olivé O., R. Oteo, M. A. Pérez
Samper, J. Pujadas, J. M. Sabaté, M. Sanmartí, E. Serra.

SIGLO XVII

una
colaboración
interdepartamental

Filosofía
Pedagogía
Literatura
Antropología
Arte
Música
H.^a Moderna
Paleografía

SEMINARIO DE
APLICACIONES DIDÁCTICAS
DEPARTAMENTO DE HISTORIA MODERNA
FACULTAD DE FILOSOFÍA Y LETRAS
TARRAGONA

3

III SEMINARI D'APLICACIONS DIDÀCTIQUES SEGLE XVII

GENER	
17 Dijous	Salvador de BROCA LA COSMOVISIÓ FILOSÒFICA DEL BARROCO
22 Dimarts	Fernando SÁNCHEZ MARCOS CATALUÑA TRAS LA GUERRA DE LOS SEGADORES: EL AUTOGOBIERNO PERDIDO Y LA LUCHA POR SU RECUPERACIÓN
24 Dijous	María Angeles PÉREZ SAMPER LA REVOLUCIÓN CIENTÍFICA
29 Dimarts	Angel Pío GONZÁLEZ SOTO ABSOLUTISMO Y EDUCACIÓN EN EL SIGLO XVII
31 Dijous	José María FERNÁNDEZ GUTIÉRREZ ESCRITORES DOMESTICADOS Y CÓMICOS SUBVERSIVOS
FEBRER	
5 Dimarts	Ramón OTEO SANS LA INSTITUCIÓN DEL VALIMIENTO A TRAVÉS DE QUEVEDO
7 Dijous	Joan J. PUJADAS MUÑOZ UTOPIA E IDEAS REVOLUCIONARIAS EN EL PENSAMIENTO ANTROPOLÓGICO DEL SIGLO XVII
12 Dimarts	Roser LOZANO DIAZ UN MUNICIPI CATALÀ: TARRAGONA AL SEGLE XVII
14 Dijous	Eva SERRA PUIG LA CASA DELS INFANTS ORFES DE BARCELONA (1652-1653)
19 Dimarts	Pere MOLAS RIBALTA LA CONSOLIDACIÓN DE LA MONARQUÍA ABSOLUTA EN LA SEGUNDA MITAD DEL SIGLO XVII
21 Dijous	Josep Maria SABATÉ BOSCH ALGUNOS DATOS PARA EL ESTUDIO DE LA VIDA RURAL EN EL SIGLO XVII
26 Dimarts	Monserrat SANMARTÍ ROSET L'ESCRITURA A CATALUNYA DURANT EL SEGLE XVII
28 Dijous	Francesc OLIVÉ OLLÉ UNA APORTACIÓ A L'ESTUDI DE LES CARREGUES MILITARS I DE DEFENSA A DARRERIES DEL SEGLE XVII
MARÇ	
7 Dijous	Luís NAVARRO MIRALLES TEXTOS MERCANTILISTAS Y SOBRE EL MERCANTILISMO: ANOTACIONES A UNA ECONOMÍA DE ESTADO
12 Dimarts	Jaume DANTI RIU LA RESISTÈNCIA POPULAR A CATALUNYA DESPRÉS DEL 1659: EL PROBLEMA DELS ALLOTJAMENTS
14 Dijous	Carlos MARTINEZ SHAW LA VIDA RELIGIOSA EN EL SIGLO XVII: LA EXPANSIÓN DE LAS DOS REFORMAS
21 Dijous - A les 6 de la tarda	MOLIÈRE (1977) Direcc. Ariane MNOUCHKINE Saló d'Actes de la Caixa d'Estalvis Provincial de Tarragona
26 Dimarts	María Pilar PUENTE de las CUEVAS CONCIERTO: Música barroca a la aguitarra

Lloc: Saló de Grau de la Facultat de Filosofia i Lletres de Tarragona.

Plaça Imperial Tarraco s/n TARRAGONA

Horari: de 19 a 20 hores

Cine: Saló d'Actes de la Caixa d'Estalvis Provincial de Tarragona, a les 18 hores

TARRAGONA, 1985